

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt Primvm. Jmprobitas Georgij Eliotti qui se daturum in carcerem
Campionum spoondit. Campianus Catholicorum pietate nimium
expetitus, simplicitate F. Emersoni parum custoditus, illuc subit, vbi ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

LIBER TERTIVS.

Improbitas Georgij Eliotti qui se daturum in carcerem Campianum spopondit. Campianus Catholicorum pietate nimium expeditus, simplicitate F. Emersoni parum custoditus, illuc subit, ubi ab Elliotto inuenitur. Digressio in artem latebrarum quibus Catholici suos occultabant Sacerdotes. Multas horas in iis frustra quaritur Campianus.

CAPVT PRIMVM.

APETEBAT iam finis Campiano Apostolici muneris, & anni, cuius illi Deus inducias dederat, cum inecto primum in Angliam pede statim captus, mox liber euaserat; quanquam eius cita sed generosa mors multò plus valuit ad fidei gloriam, utilitatēsque Catholicorum solidas & constantes, quam vitæ longioris legitima spatia valuissent. Continuo ille peculiari Dei ope exhibat discrimina in quæ tūm nimius erga ipsum Catholicorum amor, & concursus ad eum apertior; tūm suimet pudor inducunt, si videretur in sui custodia, iisque iuuandis timidoꝝ, quam essent in quærenda ope is, cui solum ferendæ illuc aduenerat: indagatorum præterea qui omnes eius seruabant adiutus multitudo, & vigilantia toto erat regno tam celebris, ut quasi res acta, quod esset ineuitabilis, eius undeque captio scriberetur. Imo ipse metuēt iam tūm cum illuc appulit, lego, aiebat, literas, quatum est prima frons *Copianus captus* & hoc mihi toties cantari audio, ut metura mihi exemerit assuetudo metuendi] rumor quidem eius intercepti subinde increbescens securiorem faciebat, quærebaturque tam incuriosè ut in via occurrentis, suspicionem sui nullam daret, quod teneri iam carcere putaretur. Hunc eius prehendendi ardorem qui Reginam ciūsque Ministros diu male vrebatur, scelerosus apostata expleuit spondens fore intra paucos dies ut iis Campianum tam vana quam longa quæsitum indagine, traderet.

R. 4

Erat is Georgius Eliottus ; conditione infra mediocrem ; Guillelmi Petri viduæ famulus ; deinc Thomæ Ropperi , Cancellarij sancti Thomæ Morii nepotis ; Religione , quæcumque in commodum faceret , vita in speciem non mala , verum in speciem habent huius summam virtutum , & cetera iuridica Ioannis Paynij Sacerdotis quem calumniosis criminibus morti prodidit innocentem . Hæc sua hūic monstro obiciunt probra ut reiiceretur pro intestabili , furta ; latrocinia ; turpitudines impudicissimas ; adulteratos contractus , aut periurio delusos ; inuelatam dominæ olim suæ , viduæ Petri pecuniam ; religionem sæpius commutatam ; & contumaciam capitalem in homicidio viatoris quod illi crimen attribuebatur ; addunt alij puellam nobilem ab eo corruptam , & ex Ropperi domo raptam , cui cum Paynius reconciliare ipsum nollet , multò minus illi rapræ nuptias procurare , vindicta furentem , imposuisse Paynio societatem coniurationis in Reginæ caput . Silent id quidem Paynij excepta quibus infamem , & intestabilem illum probat . Sed torquebat Eliottum horror necessitatis imminentis qua cogendus erat purgare inditia homicidij perpetrati ; quæ si negare obstinasset , subdendus erat tormentis immanibus ; si admisisset , laqueo addicendus hic illum pœnae metus , consiliarius pessimus , in crimen impulit multò atrocius quam cuius fugiebat pœnam . Ut ergo vafritiem hominis in pauca conferam , Valsinganum solus sub serum diei conuenit , Catholicis , si quis alias inimicissimum , & Reginæ Scribam ; spondet se illi Campianum intra dies non multos certò certius traditum ; & futuri pignus Sacerdotem Papistam , in præsentiarum interea se date , & ipsum proditorem concium saltem , aut forte artificem conjurationis , quod erat postmodum probatus , (nominavitque illi amicum veterem , sibique beneficum Ioannem Paynium virum sanctum) nec fore hic totum promissæ operæ pretium ; tenere si quidem se in numerato domos omnes quibus Sacerdotes soliti essent se abdere , latebrisque illarum nosse , quibus omnem fallebant exploratorum solertia , comprehendendos simul omnes una & facilis opera præbiturum , nec linguam fefellit sceleratam mens sceleratior , Sacerdotes decem qua eius indicio aperte capti , qua perfide proditi , carcere clausi sunt . Huius porrò se haudquaquam spernendi ad bonum publicum , & Reginæ salutem officij præmium aliud non ambire , præter innocentiae , honoris , & vitæ defensionem iustum à calumniosis accusatoribus à quibus in crimen homicidij vocabatur . Cuius sceleris umbram leuem , per quicquid ubique sanctum sacrumque est negabat sibi unquam in mentem venisse . Clandestinum hoc apostatae perfidi cum Vvalsingano commercium ad decimum tertium Iulij , securus est illa ipsa nocte Ioannis Paynij quem illi prodidit iniustus carcer ; accepitque vicissim ab eo securitatem capitis in præsens , cognitione cædis perpetratae , tribunalibus omnibus adempta ; in futurum promissa , & animos , & Regias literas , quibus delegatam illi potestatem indagandi , & comprehendendi Catholicos , ipsumque nominatum Campianum Iesuitam , & tandem Londinum traducendi , iubebantur omnes ubique Præfecti , & tribunalia suo

suo imperio, armis, & viribus fulcire. His impietatis sacrilegæ munitus præsiqdis Georgius Eliottus, prima luce illuc se proripit vbi malus scelerato genius suggerebat inuentum iri Campianum, vt celeritate prius incautum opprimeret, quām à Catholicis extra yrbe ex captione Paynij vulgaretur desertor, & proditor. Dum ergo properat, sic Deo placitum, eò appellit Campianus, quo, incertus planè Campiani, currebat Eliottus.

Post lectam Oxonij decem Rationum lucubrationem usque eò creuere, quod iam attigimus, indagatorum improbitas quærendo, & peruestigando, vt consulturus Campiano Personius in Stonariam syluam aduolaret, amoueretque illum prosul vbi posset delitescere securus. Multæ illum vrbes, multi poscebat Catholici, quibus pariter eius vita, & animæ suæ cordierat salus; Provinciam optauit Horfolciam, peninsulaem, à mediterraneis semoram longius, & parum frequentem; prius tamen licet in Lancastriam recurrere ad supellectilem altaris colligendam, & caras scriptorum sarcinulas, quod ei Personius annuit ea lege quam venienti præscriperat, vt via regia iter conficeret, pernoctaret autem in hospitiis publicis. Inde aliquot diebus, vndeclimo Iulij equis sub primam auroram consensis proficiscuntur è Stonariae domo, postque non multum itineris Campianus & Emersonus Lancastriam versus; Cantuariam, & Londonum Personius diuelluntur, ea teneritudine animi, velut hanc fore diuinarent postremam inter se salutationem. Atque hic rursus Campiano inculcat Personius, ne cuius Catholici precib⁹ moram villam eundo condonaret, sed receptis è Lancastria quæ volebat, recta in lectam Provinciam se conferret. Hæc à Personio mandata capessenti, venit in mentem Lyfordij dinasta, ex gente Yates, pro fide carceri mancipatus à quo rogatus enixè fuerat vt matri viduæ ne grauaretur quam possit consolationem adhibere, & octo virginibus Deo sacris, quas illa domi propter Deum alebat. Dilatas ab se dum licuit, & excusatas preces, quantumuis crebras, nunc prætereundi radices Lyfordij, petiuit sibine fas foret ali. quot passibus illuc diuertere, vt Christi confessorem tam nobilem expedito tam diu in matrem officio recrearet. Acerbè sapuit Personio hæc moræ peritio, concessu periculosa, negatu inhumana; tutò tamen negare maluit quām periculosè annuere, tantillum id enim inquietabat quod petunt Catholici, tantillo nunquam sat clauditur; & quantumcumque protendatur, tantillo breuius reputant, facitque malignitas temporum, vt nimio longius parum quoque censeri debeat; in domo potissimum quæ incolatum numero, & sanctimonia, exploratorum oculos ultro aduerteret. Dictis vtrinque multis Campiano assensit tandem Personius Lyfordium sub meridiem adiret, die proximè sequenti sub meridiem exiret; nec tempus, & operam aliis finibus dispensaret, sed hac in re totus ex Emersoni penderet nutu, cui semel & iterum iniunxit, vt quam caram habebat Campiani vitam, tam esset in huius mandati sui observatione accusatus. Promisit Emersonus, & promissu fidei custoditam tota vitæ suæ tempore mœrens luxit. Personium quoque pœnituit grauiter,

quod viri tanti caput, tam imbecillo custodi credidisset. Dicitur Oxonio milliaribus octo Lyfordium Londino quinquaginta; Ocko fluui Barkenfis comitatus ad latus iacet, in muro cingitur, & fossis quæ subductario iunguntur ponte; hanc ruri, pro more Anglorum nobilium, munitionem incolebant toparchæ Yatesij. Octo quas dixi Virgines de iis erant quæ S. Brigidæ nomini & instituto sacræ vitæ in coenobio tamdiu egere, dum illas Regina Virgo Elizabeth, Ecclesiæ caput Anglicanæ trans mare in Belgium exiit; unde aliquot post annis, armata hæresi grassante reiectæ in Angliam, à Regina cuius tantopere laudata est pietas, & celebrata clementia, monasterij vice exceptæ sunt carcere, creditaque hominibus illarum custodia, quales par est esse Caluinistas, & carcerarios curatores: importuniis tandem & diuturnis Catholicorum nobilium precibus earum vitam Regiam cum donasset, alendas de cetero domi accepunt, ex quibus octo Lyfordij toparchis pro sua pietate obtigerant, seorsum illic à familia sibi solis, & Deo viuebant, sub cura piorum Sacerdotum Thomæ Fordij pro Christo postmodum necati, & Ioannis Colingtoni eadem pro causa exulis; sub exemplo, & ductu senioris Yates quæ se illis matrem bencuuentia, pietate magistram exhibebat.

Quam desideratus, tam improuisas illic Campianus familiam omnem effusis impleuit lætitias, nisi eas arctasset diei breuitas quam denuntiauit sibi ægrè concessam, paucillum id tamen quod absque periculo dabatur æquo animo admisere. Omnes audiuit confitentes, sacrificio diuino, & augustissimo refecit epulo, idoneis tempori monitis prolixè roborauit, consensuque mox equo, duabus ante noctem horis ad hospitium peruenit Comite altero ex Sacerdotibus qui Lyfordij degebant. Erat haud procul Oxonio locus, & quo nuncio incertum, perfertur ad virum nobilem, Campianum ip̄s vicino esse; ille sibi in auctem creditum, amicis pariter piis, & Catholicis clam credit; laxandi animi specie passim adsunt, ut eius saltem aspectu fruantur. Quaque illi obsequia deferant, sperabant tamen effecturos ut confidentibus aures daret, & de animi rebus ab eo aliquid auditent: quod ille sibi dum negat licere; instant illi ut precibus impetrarent, en adest Lyfordio autem in modum Sacerdos alter, rogationem ferens plurium longè nobilium, & eorum nomine obsecrans ne le inauditos, inuisos etiam præteriret. Turbavit maiorem in modum Campiani comes & obsequiosum animum geminata petirio, cuius concedendæ facultatem sibi negabat Obedientia, negauit tamen principio constanter, sed accumulatis vtrinque precibus denique respondit, se quoad moras itineris, sui ioris non esse, sed in Emersoni socij potestate. Emersonus rameti Personio, ad præstandam Campiani vitam, sanctissime obstrictus, impressionem primam sustinuit fortiter, & inflexus, ad secundam in tantum de duritate remisit, ut annueret Campiano exigendum Lyfordij triduum. Nec fuit extra defensionem omnem culpa, vrgebant ij nobiles Campiano fore captioni magis obnoxium dierum sex iter quo egebat scriptis è Lanclastria repetendis, quam Lyfordij triduum ubi eius saluti, & latebris

& latebris magna omnium qui adesse in uigilaretur sollicitudine. Referret interim Emersonus è Lanclastria sarcinas Campiani, quem esset in Norfolkia reperturus. His incautus frater abduci se passus est ab Religiose Obedientiae præcipuo capite; in rebus præsertim dubiis, plus Deo placere, esseque proinde tuius, parendi simplex, cæcumque studium; quām rationandi prudentiam.

Erant Lyfordij qui confluxerant ex vicinis ferè sexaginta celebraturi diem dominicum à Pentecoste nonum, plaudebantque sibi magnoperè qui Emersonum expugnarant; malè vates futuri, damnaturique intra paucas horas quod tunc sibi tantoperè gratulabantur, & gaudebant. Dum enim factis operaturus se parat Campianus, ea superuenit Eliottus cum fori ministro quem illi scelerum eomitem dederat Vvalsinganus: primum fuerat proditori coniicere, domum aperte Catholicam, & pietatis cultui singulariter intentam, non carituram diuinis mysteriis eo die, atque ut vnius, qualiscumque is foret, Sacerdotis capture fieret, ab emissariis Reginæ magni faciendam: nec vero si toto quærendus esset regno Campianus maiori usquam reperiundi conjectura, quam Lyfordis requiri debere. Sorte illic infesta coquum agebat seruus Eliotto quondam perfamiliaris, dum uterque Roppero nauant operam, vir simplex, utque ferè inter se sunt serui, stolidè confidens, huic se facile credidit obreptum, euocat illum foras è ponte ductario, ite se simulat longius, sed nolle tam festo sacrum omittere, qui profestis etiam diebus solitus esset ei interesse; quis porrò dubiter, aiebat, celebrandum illic eo die sacrum? omnino infert coquus, credens illum durare Catholicum, & moribus probum qualem olim norat, in obsequio Ropperi! at enim quid possum tua causa? ne licet quidem iniussu dominorum intro se ducere. Abi ergo ait Eliottus, & hanc mihi gratiam exora, nosti enim me, potesque omnia de me & à me polliceri; pergit coquus ad dominam, remque illi exponit, sed promissa & preces petitioni addit adeo importunas, ut neganti primū, deinde admonenti nunquam sibi cauendum cautiùs quam cum domi haberent Campianum; restitanti denique sapienti, fidei, ac vitæ sponsione pro Eliotto se vadem offerens, quem tantumnon pro sancto, ut quondam, laudabar, assensum extorsit, eius in castrum inducendi. Rumor fuit, etiam literis extra Angliam profectus, fuisse coquum proditionis socium, & comprehenso Campiano, ad suspicionem purgandam finxisse desperabundi voces, & rabiem, manus sibi violentas inferentis nisi fuisset inhibitus. Re tamen vera, nullius criminis reus fuit, nisi stolidi stultique iudicij. Vnde ad sum redit Eliottum, eò accepera pro illo gratia lætior, quod difficilius impetrata. Ingrederetur liberè ut notus & amicus, sacro intercesset, ac si per eius negotia liceret, quod insurrauit submissa voce, ad audiendum etiam Campianum, Campiani auditō nomine, Eliotto laevum subfiliit pectus; ipsoque mox in ore, & oculis, micuit; gratulatur sibi diem illum itineri suo supra desiderata omnia fortunatum, proficiturque amico se fore illius æternum ipsi debitorem, se illum interea qui sibi for-

tuitus in via comes accesserat hæreticum, honesto aiebat, commeatu ab se dimittere. Fuit autem commeatus summa, vt in oppidum mitteret Lyfordio proximum, imperaréque illius Præfectoris, Reginæ mandato centum equites expeditos ad iniiciendas Campiano manus qui diuersabatur Lyfordij; post hoc rei diuinæ cum aliis, & concioni interfuit. Cui argumentum illa ex Euangelio solenni verba præbuere, *Cum appropinquaret Iesus Ierusalem, videns ciuitatem fleuit super illam;* ex iis post apposita sænitia temporum, & auditoribus monita, orationem vertit ad miseras Angliae, ab se quondam, nunc tam dissimilis, & calamitosæ; causamque mali omnis eandem ostendit, quam Ierosolymæ Christus exprobrarat, Propheta rum cædem, Dei nomine scelerum veniam, vñaque bonorum omnium deferentium copiam; quod idem Angliam in Deum rebellem, & in sua viscera furiosam sacrilegium patrare deplorabat, Sacerdotum suorum crudeli strage, & atrocibus tormentis, quæ dum lamentaretur vbertim flens, ita exarsit animo, verborum facibus, & vultu, nemo vt quenquam mortaliū; sed nec ipse se, ita vñquam locutum meminisset, qua sua vltima concione illam anteuerit, quam sub patibulo ad innumerabilem populum destinarat, sed vix inchoatam veritus est prosequi.

Prandij appetebat hora, Eliottus ficta noui negotij occasione quadam, nullis teneri urbanitatibus, nullis amici precibus valuit; haud tamen vero simile est quod sparsit quidam rumor fuisse adeò stupidum, vitæque suæ, ac nobilitatis quæ præsens adstabat immemorem, vt non dubitaret solis proferre Reginæ literas quibus Campianum vel sacrificantem vel dicentem, constitueret reum; quod minori suo discrimine, & damno exequi potuit, certius videtur maiori noluisse. Dum ergo abscedit quo præmiserat socium, inde Lyfordium excurrit nuntius cui tot equitum armatorum suspecta visa est acceleratio. Nec inanis fuit illius aduentus, plerique discubentium, retractata Eliotti ad defugiendum prandium obstinatione. Maluere quicquid is molitetur, maturo receptu deuitare, quām experientia discere. Quibus placuit in omnes euentus cum Dominis Yates, & Campiano permanere, detractum altari sacrum ornatum abdunt; puerum in specula statuunt qui Lyfordium versus, venientes ē Turri obseruaret; mensis nondum sublatis, & vna paulo plus, ab Eliotti difessu hora, renuntiat puer cohortem aduentare, iam Lyfordio propinquam. Perculit ea vox extra Campianum cœteros coniuas, cuius præ cœteris caput petebatur, Imperturbatus animo & ore, solus, inquit, & quæror, & poscor; absit mecum, aut pro me periclitetur alius, ibatque obuiam indagatoribus; iis si Dux esset Eliottus, futurum ab eo vt facile agnitus caperetur solus, omissis qui domi essent vniuersis. Nemini omnium placuit animosum Campiani consilium, nec sibi quisquam, aut nobilissimæ domui sat honorificum putauit virti tanti, quanquam spontaneum discrimen. Gerendus mos fuit Yates Dominae consultius aliquid repente suadenti.

Religionis odium, & amor in Anglia, hæretorum ingenia, & Catholicorum

tholicorum inter se commiserat, ad excogitandas artes quibus Catholici suos abderent Sacerdotes, hæretici eos inuenirent, factumque non raro, ut post scrupulosam, minutamque inquisitionem, elusi abscederent cum uno aut altero passu sibi proximos præterissent.

Vstatissimus latendi modus Catholicis fuit, inter duos parietes in unum geminatos; alius in fabricæ angulis quos cogit obliquitas relinqueret vacuos ad quadranda decenter cubicula; sub tecto quidam; non nulli in subterraneis specubus, neque adeò sepulchris similes quin duobus angustis cubiculis dent locum. Quibus forte detectis, in alia, humo altius defossa indeprehenso aditu & mille vicibus, ac figuris dissimilato descenditur, & hæc quidem domi. Nam habent & alias sub dio laterbras, in arborum truncis scitè suo cortice conclusis, vbi delitescunt dum domi queruntur Sacerdotes.

Erat Lyfordij inter ornatissima cubicula angustum penetrale quod penè implebat lectulus, ægrè duorum capax Sacerdotum qui domi alebantur, compulsus est tamen Campianus arctè se in illo cum iis componere, ne domus illius Domini, eorum interceptionem, libertatis, & honorum iactura luerent, vix claudendis iis demissa fuerat cataracta, & adeò cum suorum cohorte Eliottus. Quorum alij portas inuadere, palatum alij vallare; intro reliqui subire præeunte illos proditore, & interrogare de Campiano, dein responsis lusi ambiguis latentem queritare, nihilque intactum, intentatum, cauum clausumve præterire, sedatè primum & placidè, post tumultuosè, fremente in eos Elliotto, quod non inuenirent, quem certo sciret domi esse, vicissim militibus in eum rabidis, quod non potuisset certè diuinare illum domi latere, qui & ubique, & centies indagatus, nusquam erat. Iamque stabat in tuto Campiani salus, cum Elliotto cœpere milites indignari, & exprobrare ministerij odiosi improbam operam qua ipsos in cassum fatigasset. Ad hæc nouis incensus furiis homo sacrilegus; Reginæ literas iis proferrit, legitque addens de suo quod libuit; tum minis acribus, cogit abeuntes & viam redire, & indagationem integrare, & volentes, & nolentes mutatis vicibus ad omnem aditum, per totam noctem excubare.

